

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Literatūros hermeneutika ir dekonstrukcijos teorija	H004	Filologijos	LLTI, šiuolaikinės literatūros skyrius

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
	8		

Dalyko anotacija
<p>Studijuojamos pasirinktinai literatūros hermeneutikos arba dekonstrukcijos teorijų paradigmos, aiškinantis jų teorinių nuostatų savitumą. Taip pat įmanomos siūlomų teorijų lyginamosios studijos. Studijuojant literatūros hermeneutiką, pasirinktinai studijuojama jos istorinė raida: 1) antikos filologija, egzegezė ir ars interpretandi taisyklės, 2) XIX a. metodologinės hermeneutika, 3) XX a. fenomenologinės hermeneutika bei recepcijos teorijos. Aptariamas svarbiausias hermeneutikos principas (akcentavimas teksto perkeltinės prasmės, remiantis raidės ir dvasios priešprieša) ir to principo istorinės modifikacijos (prasmės šaltinių nurodant tarpsubjektinę arba dialoginę komunikaciją). Aiškinamasi, kaip dialoginio suvokimo nuostata recepcinėse (suvokimo estetikos) teorijose leido supprobleminti interpretacinio tapatumo ir skirtumo (estetinio priedo) problemą, išskirti kūrinio meninės ir estetinės prasmės opoziciją. Aptariamas ir akcentuojamas interpretavimo teorijų (kurios reikšmės šaltinių nurodo skaitytoją, žinios gavėją) skirtumas nuo psichologinės (kurios reikšmės šaltinių nurodo autorių, žinios siuntėją) ir formalistinės ar struktūralistinės (kurios reikšmės šaltinių nurodo tekstą, kalbą, pranešimą) metodologijų. Susipažįstama su pagrindinių hermeneutinių mokyklų (prancūzų teminės, JAV recepcinės ir vokiečių “interpretavimo meno”) svarbiausių teoretikų darbais. Svarstoma hermeneutikos problema lietuvių moksle ir kritikoje, jos reikšmė literatūros istorinių tyrimų atnaujinimui.</p> <p>Studijuojant dekonstrukcijos teorijos paradigmą, aiškinamasi jos svarbiausios nuostatos ir skaitomi pasirinktinai Jacques Derrida ir Paul de Mano veikalai. Aptariamas dekonstrukcijos poveikis literatūros mokslui ir kritikai, pasireiškiantis kaip chrestomatinių, hermeneutinių, fenomenologinių ir formalistinių (struktūralistinių) interpretacijų radikaliausia kritika ir kaip kūrinio apibrėžtos prasmės kvestionavimo performansas.</p> <p>Studijuojant teorinius veikalus, keliamas praktinis klausimas, ką jie gali konkretaus pasiūlyti šiuolaikiniam literatūros suvokimui ir skaitymui, kiek jie gali būti konkrečiai naudingi doktoranto rašomam disertaciniam darbui.</p>
Pagrindinė literatūra
<p>Hermeneutikos šaltiniai: Dilthey W., Hermeneutikos atsiradimas, in Filosofija ir sociologija, vertė A. Sverdiolas, Nr.1, 1990 arba Išgyvenimas ir kūryba, Poetika ir literatūros estetika, t.2, V.: Vaga, 1978. Nietzsche Friedrich, Apie istorijos žalą ir naudingumą, in Kultūra ir istorija, Vilnius: Kultūros ir meno institutas, 1996. Heidegeris, Martynas, Iš japono ir klausinėjančiojo pašnekesio apie kalbą, in Rinktiniai raštai, vertė A. Šliogeris, Vilnius: Mintis, 1992, p.363-408.</p>

Heidegeris, Martynas, Meno kūrinio prigimtis, in Grožio kontūrai, vertė J. Girdzijauskas, Vilnius: Mintis, 1980, p. 208-257 arba Heidegeris Martynas, Holderlinas ir poezijos esmė, vertė A. Sverdiolas, in Veidai, Vilnius: Vaga, 1989, naujesnis vertimas - <http://doxa.lt/holderlinas-ir-poezijos-esme/>
Gadamer, Hans-Georg, Grožio aktualumas, vertė G. Grinytė, Vilnius: Baltos lankos, 1997 arba kiti straipsniai.

Staigeris, Emilis, „Interpretacijos menas“, in Metai, vertė J. Girdzijauskas, 1993, nr. 8-9, p.154.

Iser, Wolfgang, Teksto suvokimas: estetinio suvokimo teorija, vertė L. Citavičiūtė, L. Katkus, in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010; Arba: Iser, Wolfgang, The Act of Reading, The Johns Hopkins University Press, 1978; Arba Fiktyvumas ir įsivaizdavimas, vertė L. Jonušys, Vilnius: Aidai, 2002.

Poulet Georges, Proust, in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

Fish, Stanley, Ar yra tekstas klasėje? In XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

Jauss, Hans Robert, Literatūros istorija kaip literatūros mokslo provokacija, in Senoji Lietuvos literatūra: Literatūros istorija ir jos kūrėjai, vertė L. Citavičiūtė, kn.17, 2004.

Dekonstrukcijos šaltiniai:

Derrida, Jacques, Apie Gramatologiją, vertė N. Keršytė, Vilnius: Baltos lankos, 2006. (ištraukos)

Derrida, Jacques, Struktūra, ženklas ir žaidimas humanitarinių mokslų diskurse, vertė N. Keršytė, in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

“Ta keista institucija, vadinama literatūra”: Jacquesą Derrida kalbina Derekas Attridge’as, vertė Lina Petrauskytė, Baltos lankos, 33, 2010.

Bartas, Rolanas, Teksto malonumas, vertė G. Dručkutė, in Teksto malonumas, Vilnius: Vaga, 1991, p. 274-317. Bart, Roland, Nuo kūrinio prie teksto, vertė N. Keršytė, in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

J. Hillis Miller, Kritikas kaip svečias, (vertė Rasa Drazdauskienė) in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

Man, de Paul, Pasipriešinimas teorijai, vertė A. Žukauskaitė, in XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010.

Man, de Paul, Reading and History, in The Resistance to Theory, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1986, p.54-73. Arba Man, de Paul, Allegories of Reading, New Haven and London, Yale University Press, 1979 vienas skyrius pasirinktinai,

Acts of Literature: Jacques Derrida, ed. Attridge Derek, New York and London: Routledge, 1992. (viena interpretacija pasirinktinai).

Literatūra apie hermeneutikos ir dekonstrukcijos teorijas:

Sverdiolas, Arūnas. Aiškinimo ratas, Vilnius :Strofa, 1-2 dalys, 2003 (keli straipsniai pasirinktinai).

Literatūros suvokimo menas: Hermeneutikos tradicija, Vilnius: LLTI leidykla, 2013. (skyrius pasirinktinai)

Žukauskaitė, Audronė, Anapus signifikanto principo, Aidai, 2001.

Jūratė Baranova, Filosofija ir literatūra: priešpriešos, paralelės, sankirtos, Vilnius: Tyto alba, 2006, Eagleton, Terry, Įvadas į literatūros teoriją, vertė M. Šidlauskas, Vilnius: Baltos lankos, 2000.

Bergez D., Barberis P., De Biasi P.M., Martini P. Valency G., Literatūros analizės kritinių metodų pagrindai, Vilnius: Baltos lankos, 1998.

XX amžiaus literatūros teorijos: vadovėlis, parengė A. Jurgutienė, Vilnius: VPU leidykla, 2006; XX amžiaus literatūros teorijos: antologija (1-2 dalys), parengė A. Jurgutienė, Vilnius: LLTI leidykla, 2010. Rezeptionasthetic: Theorie und Praxis, Munchen, 1975 arba Reader-Response Criticism, Baltimore, 1980 (keli straipsniai pagal poreikį pasirinktinai).

M.J. Culler, On Deconstruction, London, 1982.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Aušra Jurgutienė	Hum m. Dr. (HP) Vyriausioji mokslo darbuotoja	<p>Tarptautinis straipsnių rinkinys: <i>The Literary Field under Communist Rule</i>, edited by Aušra Jurgutienė, Dalia Satkauskytė, Boston: Academic Studies Press, 2018.</p> <p>Mokslo straipsniai recenzuojamuose ir tarptautiniuose leidiniuose:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The Deconstruction of National Identity in Lithuanian Literature: Ivaškevičius's Theatre, <i>Interlitteraria: Changing Baltics</i>, 20/1, University of Tartu Press, 2015, p. 23-35. 2. V. Kubiliaus ir R. Šilbajorio kritika ir dekonstrukcijos vaiduoklis, in <i>Colloquia</i>, 2017, nr 37, p. 13-27. 3. Definicijos ir diskusijos: Lyginamoji literatūra tarpukario Lietuvoje (1918-1940), <i>Colloquia</i>, 2018, nr 41, p. 13-30. 4. The Art of Compromise in Literary Criticism that Legitimated Soviet-Era Modernism, in <i>The Literary Field under Communist Rule</i>, edited by Aušra Jurgutienė, Dalia Satkauskytė, Boston: Academic Studies Press, 2018, p.138-159. 5. Comparison in Lithuania: Traditional and New Ideas, in <i>Comparative Literature in European: Challenges and Perspectives</i>, ed. Nikol Dziub and <u>Frédérique Toudoire-Surlapierre</u>, Cambridge Scholars Publishing, 2019, p.171-191. 6. Some Comments on the Changes, Contradictions and Connections of Literary Theories in Lithuania, <i>Interlitteraria: Current State of Literary Theory, Research and Criticism in (Non-“Centric”) National Cultures. Miscellanea</i>, Vol. 25 No. 1, 2020, p. 41-51. 7. Dekonstrukcijos sklaida lietuvių literatūros kritikoje, <i>Literatūra</i>, nr 63(1), 2021, 71-86, Vilniaus universiteto leidykla, ISSN 0258-0802, eISSN 1648-1143.

Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė